

KAZACHSTAN

1. PODSTAWOWE INFORMACJE

powierzchnia	2.724,9 tys. km ²
ludność:	19,042 mln osób
podział administracyjny	14 obwodów, 3 miasta o znaczeniu republikańskim (Nur-Sułtan, Ałmaty, Szymkient)
stolica	Nur-Sułtan
ustrój polityczny	republika prezydencka
waluta	kazachstański tenge (KZT)
język urzędowy	kazachski (państwowy), rosyjski (oficjalny)
skład etniczny	Kazachowie (68%), Rosjanie (19%), Uzbegy (3%), pozostali (10%)
religia	islam (ok. 70%), chrześcijaństwo (ok. 26%)
głowa państwa (prezydent):	Kasym-Żomart Tokajew
premier	Alichan Smailov
minister gospodarki narodowej	Alibek Kuantyrov
minister przemysłu i rozwoju infrastrukturalnego	Kairbek Uskenbayev
wicepremier, minister handlu i integracji	Bahyt Sultanov
wicepremier, minister spraw zagranicznych	Muchtar Tleuberdi
ambasador Kazachstanu w Polsce	Alim Kirabayev
ambasador Polski w Kazachstanie	Selim Chazbijewicz
najbliższe wybory parlamentarne	2027 r.

2. Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

Wskaźniki	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
PKB (w mld USD)	221,4	184,4	137,3	166,8	179,3	181,7	169,8
PKB per capita (USD)	12.807	10.510	7.715	9.248	9.813	9.813	9.056
PKB (wzrost w %)	4,2	1,2	1,1	4,1	4,1	4,5	-2,6
Inflacja (na koniec okresu w % do grudnia poprzedniego roku)	7,4	13,6	8,5	7,1	5,3	5,4	7,5
Bezrobocie (w %)	5,0	5,1	5,0	4,9	4,9	4,8	4,9
Eksport (w mld USD)	79,5	46,0	36,7	48,5	61,1	58,1	46,9
Import (w mld USD)	41,3	30,6	25,4	29,6	33,7	39,7	38,1

BIZ w KZ (stan na 31.12; mld USD)	136,4	139,2	157,5	161,3	161,1	163,5	166,4
BIZ KZ za granicą (stan na 31.12.;w mld USD)	29,8	32,7	38,1	35,2	28,0	27,5	29,2

Źródło: Komitet ds. Statystyki Ministerstwa Gospodarki Narodowej RK, Narodowy Bank Republiki Kazachstanu

3. INFORMACJE OGÓLNE, SYTUACJA I POLITYKA GOSPODARCZA

Kazachstan jest republiką prezydencką. Władza ustawodawcza należy do dwuizbowego parlamentu. 77 deputowanych do izby niższej (Mażylistu) jest wybieranych w wyborach powszechnych na 5-letnią kadencję. Z 47 członków izby wyższej, czyli Senatu (o 6-letniej kadencji), 40 wybierają zgromadzenia regionalne, a 7 mianuje prezydent. Władzę wykonawczą sprawuje rząd (Gabinet Ministrów) z premierem na czele, powoływany przez prezydenta.

Kazachstan należy do ugrupowań międzynarodowych: Wspólnota Niepodległych Państw, Euroazjatycka Unia Gospodarcza, Szanghajska Organizacja Współpracy.

W grudniu 2015 r. Kazachstan przystąpił do Światowej Organizacji Handlu (WTO).

Aktywnie współpracuje z organizacjami międzynarodowymi, m.in. z OECD.

Występuje aktywnym animatorem procesów integracyjnych w Azji Centralnej (AC).

Kazachstan realizuje politykę gospodarczą ukierunkowaną na rozwój gospodarczy (w perspektywie 2050 r. planuje wejść do grona 30 najbardziej rozwiniętych gospodarek świata), kreowanie korzystnych warunków biznesowych (m.in. relatywnie liberalny system podatkowy, ulgi w specjalnych strefach ekonomicznych, wsparcie MŚP) oraz zrównoważoną współpracę gospodarczą z zagranicą.

W ostatnich latach 2017-2019 w Kazachstanie obserwowany był ponad 4% wzrost gospodarczy (4,5% w 2019 r.), który planowano utrzymać w kolejnych latach.

Jednakże pandemia koronawirusa skutkowałą ograniczeniem aktywności gospodarczej, spowodowała konieczność podjęcia działań wspierających gospodarkę oraz weryfikacji prognoz gospodarczych.

W związku z pandemią Kazachstan wprowadził stan wyjątkowy (obowiązywał do 11 maja 2020 r.).

Podjęto szereg działań kwarantannowych (m.in. zamknięto granice i miejsca publiczne, ograniczono aktywność w poszczególnych miastach i regionach, zakazano imprez masowych i in.).

W 2020 r. PKB Kazachstanu zmniejszył się o -2,6%.

Produkcja przemysłowa w 2020 r. zmniejszyła się o -0,7% (w tym produkcja przemysłu wydobywczego spadła o -3,7%, natomiast w sektorze przetwórczym wzrosła o +3,9%), produkcja rolnicza zwiększyła się o +5,6% (w tym w sektorze roślinnym wzrost wyniósł +7,8%, a w zwierzęcym +3,0%). Wzrosła produkcja budowlana o +11,2%. Zmniejszyły się inwestycje o -3,4%, a także handel detaliczny o -4,1%.

W okresie stycznia - września 2021 r. PKB Kazachstanu wzrósł o +3,6%.

W okresie stycznia - listopada 2021 r. produkcja przemysłowa w Kazachstanie zwiększyła się o +3,3% (w porównaniu z analogicznym okresem 2020 r.), produkcja rolnictwa zmniejszyła się o -2,5%, budownictwa wzrosła o +6,2%, handel detaliczny wzrósł o +9,7%, a inwestycje w kapitał podstawowy o +6,1%. W 2021 r. inflacja osiągnęła poziom 8,4%, a bezrobocie w listopadzie 2021 r. kształtowało się na poziomie 4,9%.

W Kazachstanie zastosowano relatywnie szeroki zakres środków antykryzysowych obejmujących odroczenie opłat praktycznie wszystkich podatków (dla MŚP i branż objętych kryzysem), udzielanie preferencyjnych kredytów, wstrzymanie większości kontroli, mechanizmy stymulujące programy inwestycyjne. Znaczna część środków była kierowana do przedsiębiorców utrzymujących zatrudnienie.

W ramach stabilizacji gospodarki w okresie pandemii **w zakresie ulg podatkowych podjęte były m.in. następujące decyzje:**

- 1) Zastosowanie do końca 2020 r. 0% stawki podatku od majątku dla MŚP z sektorów najbardziej dotkniętych kryzysem.
- 2) Zastosowanie do końca 2020 r. 0% stawki podatku ziemskiego w odniesieniu do ziem rolniczych.
- 3) Zastosowanie 0% stawki podatku VAT na import (tzw. metoda zaliczenia) bydła i kurcząt.
- 4) Obniżenie do 1.10.2020 r. podatku VAT (z 12% do 8%) na 19 pozycji społecznie ważnych towarów spożywczych.
- 5) Zwolnienie na okres od 1.04.2020 do 1.10.2020 z podatków i opłat naliczanych na fundusz płac 29 rodzajów działalności (obejmuje: indywidualny podatek dochodowy, opłaty emerytalne, podatki i opłaty na fundusze społeczne, składki na obowiązkowe ubezpieczenie medyczne).
- 6) W 2021 roku firmy mikro- i małego biznesu nadal zostały zwolnione z podatku dochodowego. Od 1 stycznia 2020 roku do 1 stycznia 2023 roku osoby stosujące specjalny tryb podatkowy i uznawane za podmioty mikro- i małej przedsiębiorczości, w tym płatnicy jednolitego podatku od wartości gruntu, zmniejszają o 100% podlegającą opłacie: kwotę CIT/PIT, kwotę podatku socjalnego, kwotę jednolitego podatku od wartości gruntu.
- 7) Dla producentów lokalnych od 2021 roku uproszczona została procedura zwrotu podatku VAT (50% bez sprawdzania, 50% po sprawdzeniu), a podczas realizacji towarów na terenie Specjalnych Stref Ekonomicznych przedsiębiorcy uzyskali zwolnienie z podatku VAT.

Podjęto **działania na rzecz zwiększenia dostępu przedsiębiorców do kredytów**, m.in. uruchomiono nowy kierunek „mikrokredytowanie małego i mikrobiznesu” w ramach państwowego programu „Karta Drogowa Biznesu-2025” (stawka oprocentowania do 6%; kredyty do 5 mln tenge na uzupełnienie środków obrotowych i do 20 mln tenge na cele produkcyjne; gwarancje Funduszu Rozwoju Przedsiębiorczości DAMU do 85% wartości kredytu).

Wprowadzono moratorium na ok. 100 tysięcy kontroli w ciągu 3 lat.

W Kazachstanie następowało stopniowe **przywracanie („odmrażanie”) poszczególnych sektorów gospodarki**, a także **podjęto działania na rzecz odbudowy i rozwoju wzrostu gospodarczego**.

W dn. 19.05.2020 w Kazachstanie przyjęto Kompleksowy Plan Odbudowy Wzrostu Gospodarczego(na 2020 r.), który zawierał 10 kierunków działań i 164 środki systemowe i branżowe. Plan został opracowany przez rząd Kazachstanu we współpracy z Narodowym Bankiem Kazachstanu (NBK), Narodową Izbą Przedsiębiorców ATAMEKEN i stowarzyszeniami biznesu. Działania przewidywały m.in.:

- **zwolnienie i odroczenie podatków i składek na ubezpieczenie społeczne dla MŚP w sferze żywienia zbiorowego, kompleksu rolno-przemysłowego, centrów handlowych, hoteli, turystyki, IT i in. usług;**
- **wyasygnowanie dodatkowych środków na ulgowe kredyty dla MŚP: 400 mld tenge z programu „Gospodarka Prostych Rzeczy” i 600 mld tenge z programu NBK (łącznie 1 bln tenge);**
- **w ramach programu „Gospodarka Prostych Rzeczy” i programu „Karta Drogowa Biznesu” rozszerzenie wykazu branż, które mogą uzyskać ulgowe kredyty (6%);**
- **aktywną realizację projektów w ramach programu „Karta Drogowa Zatrudnienia”;**
- **przedsiębiorcy uzyskali możliwość odroczenia kredytów i oprocentowania na 90 dni.**

Ponadto, środki wsparcia zostały zaadresowane do konkretnych sektorów:

- 1) **Sektor przetwórczy:** ulgowe finansowanie środków obrotowych (z programu NBK); utworzenie Funduszu Rozwoju Przemysłu (udziela 3% kredytów); wzmocnienie wsparcia promocji produkcji (zawieranie umów „off taka” w ramach zamówień państwowych, zakupów quasi-państwowego sektora, projektów wykorzystujących złoża); dla uzyskania ulgowych kredytów obowiązkowe wykorzystanie kazachstańskich materiałów i urządzeń (zobowiązania w tym względzie określono w licencyjnych warunkach kontraktowych dla inwestorów prywatnych); zastosowanie dotacji inwestycyjnych na produkcję techniki rolniczej; zwiększenie dotacji na pokrycie kosztów transportu dla wysokoprzetworzonej produkcji eksportowej (do 80%); przyspieszenie procedur zwrotu VAT. Mocno wspieranym sektorem w Kazachstanie jest motoryzacja-w ramach Planu zwiększone zostały kwoty na ulgowe kredyty i leasing finansowy techniki; wprowadzone zostały wyjątki do klauzuli narodowej (obecnie w Kazachstanie państwo na podstawie porozumień o montażu przemysłowym zwalnia z VAT (12%) i ceł importowych (5%) wvóz kompletacji, a także może udzielać dotacji).
- 2) **Sektor wydobywczo-metalurgiczny:** zwiększenie pułapu automatycznego zwrotu VAT (do 80%); przeniesienie przedpłat w zakresie korporacyjnego podatku dochodowego na 10.04.2021 r.; przyspieszenie procedur obniżenia podatku od wydobycia dla niskorentownych złóż; uproszczenie procedury kontroli celnej dla przerobu na terytorium celnym.
- 3) **Kompleks rolno-przemysłowy:** zawieranie kontraktów forward; odraczanie i restrukturyzacja kredytów udzielanych przez upoważnione agendy; zastosowanie umów gwarantowanego zakupu produkcji rolnej – umowy te uznawane jako zastaw przez banki; rozszerzenie kategorii dotowanych surowców; wdrożenie pilotażowego mechanizmu finansowania „od pola do półki sklepowej” (w celu stabilizacji sprzedaży) i in. W ramach wsparcia rolnictwa udzielane 6% kredyty z gwarancjami Funduszu Rozwoju Przedsiębiorczości DAMU (objęcie do 70% gospodarstw); wprowadzono dotacje do nasion oleistych oddawanych do przerobu (w celu wzrostu przetwórstwa); zakłada się wzrost eksportu wieprzowiny do Chin (działania na rzecz włączenia kazachstańskich firm do rejestru importerów w CN w tym zakresie).
Rada Euroazjatyckiej Komisji Gospodarczej podjęła decyzję o udzieleniu ulgi taryfowej w postaci zniesienia opłaty celnej na wvóz cukru w okresie od 15 maja do 30 września 2021 roku. W związku z tym opłacie celnej nie podlegał cukier, wwożony do Kazachstanu – nie więcej niż 134,4 tys. ton.
- 4) **Sektor budowlany:** opracowanie specjalnych norm dla przyspieszenia projektowania i budowy szpitali i in. obiektów; automatyczne przedłużanie terminów realizacji zamówień państwowych w zakresie prac budowlano-montażowych (zobowiązania musiały jednak zostać zrealizowane do końca 2020 r.); uznani/sprawdzeni dostawcy mogli wykorzystać polisę ubezpieczeniową zamiast gwarancji bankowej przy budowie mieszkań i obiektów infrastrukturalnych; zmiana pułapów cen realizacji w ramach programu „Nurły Žer”; wdrożono pilotażowe projekt ulgowych kredytów „5-10-20” na zakup mieszkań (program tanich mieszkań w KZ udziela wsparcia w zależności od dochodów na osobę w rodzinach: a) przy niskich dochodach-do 1 minimalnej płacy/31,2 tys. tenge można otrzymać mieszkanie w dzierżawę, b) przy dochodzie w wys. 2-krotności min. płacy/62,4 tys. tenge stosowana formuła kredytowa „2-10-20”: „%-wkład własny-okres spłaty kredytu”, c) przy dochodzie w wys. 3,1-krotności min. płacy/96,7 tys. tenge formuła 5-10-20, d) przy dochodzie powyżej 3,1-krotności min. płacy-formuła „7-20-25 (hipoteka rynkowa); zapewniony zakup kazachstańskich materiałów budowlanych dla budowy obiektów w ramach programu „Karta Drogowa Zatrudnienia”; sektor budowlany może uczestniczyć w programie kredytów dla MŚP.
- 5) **Lotnictwo cywilne:** zwolnienie do końca 2020 r. z VAT importu części dla samolotów oraz zwolnienie portów lotniczych z podatku ziemskiego i opłaty za wykorzystanie ziemi; zwolnienie do końca 2020 r. usług dla lotnictwa cywilnego z podatku VAT za nierezydentów.
- 6) **Logistyka i turystyka:** zwolnienie z VAT autobusowych przewozów pasażerskich na społecznie ważnych trasach; preferencje podatkowe przy realizacji turystycznych projektów inwestycyjnych i w ramach priorytetowych stref turystycznych (ulgi w korporacyjnym podatku dochodowym, podatku ziemskim i majątkowym); zniesienie na okres 6 miesięcy 10-krotnej opłaty za przechowywanie ładunku powyżej 48 godzin (od momentu zawiadomienia); odstąpienie od

kontroli celnej pociągów kontenerowych przy tranzycie; przeprowadzanie jednej kontroli celnej w imporcie w miejscu przeznaczenia; utrzymany zostanie poziom dotacji dla przewoźników kolejowych (z uwzględnieniem występujących ograniczeń); przydłużono termin stosowania maksymalnych pułapów taryf/opłat na usługi wchodzenia statków do portów.

- 7) **MŚP** (W 2019 r. udział sektora MŚP w PKB Kazachstanu stanowił 30,8%, a celem do 2025 r. jest zwiększenie udziału MŚP w PKB do 35%) i **sektor usług**: do programu „Karta Drogowa Biznesu-2025” włączony zostaje wyżej opisany nowy kierunek- „mikrokredyty dla mikro i małych firm”, m.in. dla tzw. sklepów przy domu, zakładów fryzjerskich, małych produkcji, piekarni, stacji obsługi technicznej itp.; w ramach programu NBK kredytowania MŚP w celu uzupełnienia środków obrotowych wykorzystane będą gwarancje DAMU; rozszerzono wykaz branż, którym banki i organizacje mikrofinansowania będą udzielać odroczenia spłaty kredytów; uproszczono księgowość i sprawozdawczość podatkową dla indywidualnych przedsiębiorców prowadzących działalność w ramach specjalnego trybu podatkowego; uproszczono procedury i zmniejszono poziom opłat związanych z zatrudnianiem pracowników indywidualnych przedsiębiorców i w ramach umów cywilno-prawnych; zwiększone zostały możliwości dostępu kazachstańskich przedsiębiorstw do infrastruktury Międzynarodowego Centrum Finansowego Astana.
- 8) **Wsparcie zatrudnienia, edukacji, ochrony zdrowia**. Uproszczono procedury uzyskiwania statusu bezrobotnego; ukierunkowano projekty programu „Karta Drogowa Zatrudnienia” na samozatrudnienie i rozszerzenie udziału MŚP. Uzyskał wsparcie m.in. rozwój zdalnych technologii diagnostycznych, podręczników cyfrowych itp.

W ramach realizacji procesów integracyjnych Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej, **Kazachstan wdrożył obowiązkowe znakowanie szeregu towarów i wyrobów**. Jedyny Operator wspólnie z pełnomocnymi organami państwowymi realizuje projekty pilotażowe w następujących 4 grupach towarowych:

- napoje alkoholowe: projekt pilotażowy rozpoczął się 1 lipca 2019 r. W ramach projektu został zatwierdzony pełny cykl działań: od naniesienia kodu do sprzedaży detalicznej towaru;
- obuwie – projekt pilotażowy rozpoczęty został 30 lipca 2019 r. W jego ramach zatwierdzony został już proces naniesienia kodu;
- lekarstwa – projekt pilotażowy został rozpoczęty 9 września 2019 r. Do końca 2020 r. zostało przeprowadzone testowanie w TOO „SK Farmatsiya” (główny operator zakupów publicznych w branży medycznej w Kazachstanie) z wykorzystaniem technologii naniesienia etykiety;
- nabiał – dnia 1 października 2020 r. rozpoczął się projekt pilotażowy. Prowadzone było znakowanie towarów w eksporcie do Federacji Rosyjskiej.

Według danych statystycznych Kazachstanu, **obroty handlowe** tego kraju **z zagranicą** wyniosły w **2020 roku** 85,0 mld USD (spadek o -13%).

W 2020 r. **eksport Kazachstanu** wyniósł 46,9 mld USD (spadek o -19,1%). W eksporcie przeważały produkty mineralne (65,9%), a także metale (16,2%) i wyroby przemysłu chemicznego (5,8%). Największymi odbiorcami kazachstańskich towarów w 2020 r. były: Chiny (19,2%), Włochy (14,2%), Rosja (10,4%), Niderlandy (6,7%), Turcja (4,5%), Uzbekistan (4,5%), Indie (4,2%), Szwajcaria (3,3%). Eksport do państw UE ukształtował się na poziomie 39,1%.

W 2020 r. **import Kazachstanu** wyniósł 38,1 mld USD (spadek o -4,1%). W imporcie przeważały maszyny i urządzenia (33,4%), metale i wyroby z metali (10,8%), wyroby przemysłu chemicznego (10,1%), środki transportu (8,9%). Największymi dostawcami towarów do Kazachstanu w 2020 r. były: Rosja (34,9%), Chiny (16,8%), Korea Płd. (12,8%), Niemcy (4,7%), USA (3%). Import z państw UE ukształtował się na poziomie 16,6%.

Według danych statystycznych Kazachstanu, **obroty handlowe** tego kraju **z zagranicą w okresie 11 miesięcy 2021 r.** wynosiły 91,4 mld USD (wzrost o +15,4% w porównaniu z analogicznym okresem 2020 roku). Udział krajów Europy wynosił 31,1% (w okresie 11 miesięcy 2020 r.: 30,7%), udział państw Azji 33%, w tym Chin 18,2% (w okresie 11 miesięcy 2020 r. Azja: 37,5%, Chiny 18,5%), udział krajów WNP 32,1%, w tym Rosji 23,8% (w okresie 11 miesięcy 2020 r. WNP 28,5%, Rosja 21,2%).

W okresie 11 miesięcy 2021 r. **eksport Kazachstanu** wynosił 54,5 mld USD (wzrost o +24,5% w porównaniu z analogicznym okresem 2020 r.). Udział krajów Europy wynosił 41,8% (tyle samo co w okresie 11 miesięcy 2020 r.), udział państw Azji 35%, w tym Chin 16,7% (w okresie 11 miesięcy 2020 roku Azja 37,2%, Chiny 20%), udział krajów WNP 20,4%, w tym Rosji 11,5% (w okresie 11 miesięcy 2020 r. WNP 18,7%, Rosja 10,3%). Największymi partnerami w kazachstańskim eksporcie były: Chiny 16,7% (11 miesięcy 2020 r. 20%), Włochy 14,6% (11 miesięcy 2020 r. 13,8%), Rosja 11,5% (2020/11 m. 10,3%), Niderlandy 7,3% (2020/11 m. 6,5%), Turcja 4,9% (2020/11 m. 4,5%), Uzbekistan 4,7% (2020/11 m. 4,3%).

W okresie 11 miesięcy 2021 r. **import Kazachstanu** wynosił 36,8 mld USD (wzrost o +4,2% w porównaniu z analogicznym okresem 2020 r.). Udział krajów Europy wynosił 15,1% (w okresie 11 miesięcy 2020 r. 17%), udział państw Azji 30,1%, w tym Chin 20,4% (w okresie 11 miesięcy 2020 r. Azja 37,9%, Chiny 16,6%), udział krajów WNP 49,5%, w tym Rosji 42,1% (w okresie 11 miesięcy 2020 r. WNP 40,6%, Rosja 34,7%). Największymi partnerami w kazachstańskim imporcie były: Rosja 42,1% (2020/11 miesięcy 34,7%), Chiny 20,4% (2020/11 m. 16,6%), Niemcy 4,3% (2020/11 m. 4,6%), USA 3,4% (2020/11 m. 3%), Turcja 2,9% (2020/11 m. 2,4%), Włochy 2% (2020/11 m. 2,4%); znacząco zmniejszył się udział importu z Republiki Korei z 13,7% w okresie 11 miesięcy 2020 r. do 1,8% w okresie 11 miesięcy 2021 r.

Według stanu na **1.10.2021 r.** (dane Narodowego Banku Kazachstanu/NBK) **zagraniczne zobowiązania Kazachstanu wynosiły 245,4 mld USD** (na 1.01.2021 r. 233,1 mld USD), tj. wzrosły netto o 12,3 mld USD, głównie w rezultacie zwiększenia udziału nierezydentów w kapitale kazachstańskich spółek, włączając redystrybucję zysków i zwiększenie państwowych papierów wartościowych w posiadaniu nierezydentów.

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ) w Kazachstanie wg stanu na 1.10.2021 r. wynosiły 170 mld USD (na 1.01.2021 r. 166,4 mld USD), tj. wzrosły netto o 3,6 mld USD. Ok. 76% BIZ skierowano do sfery wydobywania (głównie sektor ropy i gazu: 71% BIZ), natomiast na sektor przetwórczy przypadało 6,9% BIZ (najwięcej – metalurgia: 4,7% BIZ). W sferę wydobywania w Kazachstanie najwięcej zainwestowały firmy zarejestrowane w Niderlandach (40,7%), USA (30,2%) i Francji (10,1%). Z kolei w sektor przetwórczy najwięcej zainwestowały firmy z Niderlandów (43,6%) i Szwajcarii (18,8%). Łącznie najwięcej BIZ ulokowały w Kazachstanie (na 1.10.2021): Niderlandy 37,5% (82,6% skierowano do sektora wydobywania), USA 23,8% (96,5% w sektorze wydobywania), Francja 7,8% (97,7% w sektorze wydobywania), Bermudy 5,6% (całość w sektorze wydobywania), Rosja 3,5% (29% w sektorze finansowym, 20% w sektorze wydobywania, 19% w sferze handlu), Chiny 3,2% (41,8% w sektorze transportu i logistyki, 21,8% w sektorze wydobywania).

Wg stanu na 1.10.2021 r. inwestycje z UE (i Wielkiej Brytanii) w Kazachstanie stanowiły 50,1% łącznych BIZ.

Według stanu na **1.10.2021 r.** (dane NBK) **zagraniczne aktywa Kazachstanu wynosiły 166 mld USD** (na 1.01.2021 r. 162 mld USD), tj. wzrosły netto o 4 mld USD, głównie w rezultacie zwiększenia środków rezydentów na rachunkach w bankach zagranicznych.

Kazachstańskie BIZ na 1.10.2021 r. wynosiły 31,1 mld USD (na 1.01.2021 r. 29,2 mld USD), tj. wzrosły netto o +1,9 mld USD. W układzie geograficznym najwięcej kazachstańskich BIZ skierowano do Niderlandów (59,8%), a w układzie sektorowym do sfery działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (48,6%).

Władze Kazachstanu podejmują szereg działań na rzecz pozyskania inwestycji do podstawowych sektorów gospodarki takich jak przemysł naftowy i chemiczny, metalurgia, budowa maszyn, sektor rolno-przemysłowy. **Ogłoszono wdrożenie nowego instrumentu – porozumienia o inwestycjach z inwestorem strategicznym, który zawierać będzie uzgodnienia pomiędzy państwem a inwestorem.** Pandemia zmieniła podejścia i przeniosła podpisanie kontraktów inwestycyjnych w większości na platformę on-line (w tym portal „rządu elektronicznego” www.egov.kz).

W dn. 10 grudnia 2020 r. Prezydent Kazachstanu podpisał Ustawę „O wprowadzeniu zmian i uzupełnień do Kodeksu Republiki Kazachstanu „O podatkach i innych obowiązkowych opłatach do budżetu” (**Kodeks Podatkowy**) oraz Ustawę „O wejściu w życie Kodeksu Republiki Kazachstanu „O podatkach i innych obowiązkowych opłatach do budżetu” (**Kodeks Podatkowy**)”.

Zgodnie z wprowadzonymi zmianami, inwestorzy będą mogli skorzystać z inwestycyjnego kredytu podatkowego, który przewiduje odroczenie na 3 lata opłaty CIT oraz podatku majątkowego. Od 2021 roku będzie stosowane Porozumienie o inwestycjach. W ramach dokumentu przewidywane jest zwolnienie inwestora z CIT, podatku od wartości gruntu, VAT oraz podatku majątkowego na okres do 10 lat.

Realizując polecenie Prezydenta Kazachstanu w zakresie reformy systemu zarządzania inwestycjami, utworzono specjalny zespół zadaniowy (Task Force) do spraw współpracy z potencjalnymi inwestorami.

Konkretne projekty, omawiane z inwestorami będą przedkładane do rozpatrzenia przez Sztab Inwestycyjny, obradujący pod przewodnictwem Premiera Kazachstanu. Zadaniem Sztabu jest podjęcie decyzji co do zapewnienia specjalnych warunków dla inwestora oraz w sprawie podpisania Strategicznego Porozumienia Inwestycyjnego, na podstawie „Ustawy o przywróceniu wzrostu gospodarczego”, która weszła w życie 16 stycznia 2021 roku.

W rankingu Doing Business 2020 Kazachstan uplasował się na 25 pozycji (awans o 3 pozycje). Wysokie oceny Kazachstan uzyskał w zakresie realizacji kontraktów (4 pozycja) i ochrony inwestorów mniejszościowych (7 pozycja). Relatywnie niskie oceny dotyczyły procedur w handlu zagranicznym, zapewnienia mediów (energii elektrycznej), systemu podatkowego.

4. Wymiana handlowa z Polską

Wymiana handlowa Polski i Kazachstanu w latach 2013-2020

	2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
	mln USD	% r/r	mln USD	% r/r	mln USD	% r/r	mln USD	% r/r	mln USD	% r/r	mln USD	% r/r	mln USD	% r/r	mln USD	% r/r
Eksport	597,0	+5,1%	570,5	-4,4%	401,2	-29,7%	325,6	-18,8%	476,8	+46,4%	521,1	+9,3%	597,3	+14,6%	951,9	+59,4%
Import	590,1	+50,2%	1.718,6	+191,2%	948,3	-44,8%	538,5	-43,2%	921,4	+71,1%	1.826,4	+98,2%	1.461,9	-20,0%	1.119,8	-23,4%
Obroty	1.187,1	+23,6%	2.289,1	+92,8%	1.349,5	-40,1%	864,1	-36,0%	1.398,2	+61,8%	2.347,5	+67,9%	2.059,2	-12,3%	2.071,7	+0,6%
Saldo	+6,9		-1148,1		-547,1		-212,9		-444,6		-1.305,3		-864,6		-167,9	

Źródło: GUS

W latach 2017 – 2020 występował dynamiczny wzrost polskiego eksportu do Kazachstanu (łącznie zwiększył się prawie trzykrotnie).

Z kolei import z Kazachstanu dynamicznie wzrastał w latach 2017 – 2018 (łącznie ponad 3,3 – krotnie), natomiast w latach 2019 – 2020 import uległ zmniejszeniu (łącznie o -39%).

Obroty handlowe Polski z Kazachstanem w 2020 r. wyniosły 2.071,7 mln USD (wzrost o +0,6%), w tym polski eksport 951,9 mln USD (wzrost o +59,4%), polski import 1.119,8 mln USD (spadek o -23,4%). Ujemne saldo zmniejszyło się z -864,6 mln USD w 2019 r. do -167,9 mln USD w 2020 r. (tj. o prawie 700 mln USD).

Największe grupy towarowe w polskim eksporcie do Kazachstanu (2020 r.):

⇒ **wyroby przemysłu chemicznego:** 57,6% (wzrost o +288,9%). Zwiększyły się dostawy z Polski przede wszystkim wyrobów kosmetycznych – kosmetyki stanowiły ponad 41% polskiego eksportu do Kazachstanu (preparaty do pielęgnacji skóry, preparaty do malowania oczu oraz ust, perfumy

i wody toaletowe, preparaty do włosów i szampony, dezodoranty, pudry, preparaty do manicure i pedicure, pasty/proszki do czyszczenia zębów, preparaty do golenia, depilatory, preparaty/sole do kąpieli), a ponadto leków, środków myjąco-czyszczących (mydło i środki organiczne powierzchniowo czynne do mycia skóry), a także chemii budowlanej, pasów i taśm przenośnikowych z gumy, różnorodnych elementów budowlanych z tworzyw sztucznych (m.in. rur i przewodów), pigmentów, produktów immunologicznych. Zmniejszył się polski eksport m.in. preparatów do prania, polimerów akrylowych, samoprzylepnych folii/taśm z tworzyw sztucznych, poliestrów, preparatów do higieny jamy ustnej;

- ⇒ **maszyny i urządzenia:** 24,0% (spadek o -17,6%). Zwiększyły się dostawy z Polski m.in. niektórych rodzajów silników i części do silników elektrycznych, części taboru kolejowego (do lokomotyw), urządzeń do napełniania/zamykania/etykietowania butelek, puszek i in. pojemników, ciągników drogowych do naczep (używanych), przyczep/naczep cystern (używanych), niektórych rodzajów wózków samobieżnych (z silnikiem), pomp odśrodkowych jednostopniowych, świetłoczułych elementów półprzewodnikowych, kombajnów zbożowych, pras do belowania słomy, kuchni i piekarników elektrycznych, klimatyzatorów, części turbin gazowych, układów hydraulicznych do silników, armatury do rur/zbiorników, instalacji grzewczych, urządzeń korygujących wady/kalectwo, instalacji destylacyjnych, aparatury/systemów sterowania energią elektryczną, wyposażenia do dializy, urządzeń do przyrządzania mięsa lub drobiu, maszyn do formowania przedmiotów z papieru lub tektury . Zmniejszył się polski eksport m.in. maszyn górniczych (obudów, wrębiarek do węgla, wyciągów po pracy pod ziemią), art./usług lotniczych, chłodziarko-zamrażarek i urządzeń chłodniczych, maszyn do kruszenia/zgniatania/mieszania substancji, ładowarek, niektórych rodzajów aparatury do filtrowania gazu i cieczy, turbin gazowych, tratw/zbiorników i in. konstrukcji pływających, szeregu rodzajów urządzeń do przetwórstwa rolnego (m.in. drobiarskich, zbożowych), drutów/kabli elektrycznych, wózków samobieżnych (innych niż napędzanych silnikiem elektrycznym), części maszyn żniwnych, urządzeń załadowczo/rozładowczych, wózków zwrotnych dla taboru kolejowego;
- ⇒ **artykuły rolno-spożywcze:** 6,0% (spadek o -12,9%). Zwiększyły się dostawy z Polski m.in. masła, gruszek, preparatów do karmienia zwierząt, jałówek, przekąsek pikantnych/solonych, proszków do pieczenia, niektórych artykułów nasadzeniowych. Z kolei zmniejszyły się dostawy jabłek, cukru, przetworów ziemniaka/mrożonych, wołowiny, pieczarek, sosów i przypraw, syropów cukrowych, skrobi ziemniaczanej, nasion rzepaku;
- ⇒ **artykuły z metali:** 4,0% (spadek o -9,8%). Zwiększyły się dostawy z Polski m.in. rur do rurociągów, konstrukcji stalowych, elementów rusztowań, opraw/okuć do okien, grzejników c.o., natomiast zmniejszył się eksport m.in. zbiorników/pojemników z metalu, maszynek i ostrzy do golenia, kształtowników itp. artykułów z metali;
- ⇒ **wśród innych towarów:** zwiększyły się polskie dostawy m.in. książek, broszur i katalogów handlowych, papieru i tektury, opakowań z papieru i tektury, T-shirts bawełnianych, spodni damskich, natomiast zmniejszyły się dostawy m.in. podpasek, artykułów higieniczno-sanitarnych, płyt pilśniowych, kamieni mylnych.

Największą grupą w **polskim imporcie** były produkty mineralne: 89,5% (spadek o -25%), w tym przede wszystkim oleje ropy naftowej (ponad 84%), których dostawy spadły o ponad -26%. Wśród wszystkich największych pozycji towarowych wzrósł polski import m.in. fosforu, węglowodorów

gazowych skroplonych, żużlu i popiołu, żelazokrzemu. Jednocześnie zmniejszyły się dostawy z Kazachstanu (poza olejami ropy naftowej) m.in. węgla, krzemu, nasion lnu, filetów ryb/mrożonych, nasion gorczycy, cebuli.

Obroty handlowe Polski z Kazachstanem w okresie 11 miesięcy 2021 r. (wg danych wstępnych) wyniosły 1.728,0 mln USD (spadek o -9,5%), w tym polski eksport 785,7 mln USD (spadek o -9,5%), polski import 942,3 mln USD (spadek o -9,6%).

Największe grupy towarowe w polskim eksporcie do Kazachstanu (11 miesięcy 2021 r.):

- ⇒ **wyroby przemysłu chemicznego:** 45,3% (spadek o -28,5%). Zwiększyły się dostawy z Polski m.in. leków, chemii budowlanej oraz farb i lakierów, preparatów do prania, preparatów do czyszczenia zębów, natomiast zmniejszył się polski eksport m.in. większości kosmetyków (preparatów do pielęgnacji skóry, preparatów do malowania oczu i ust, wód toaletowych i perfum, szamponów i preparatów do włosów, dezodorantów, pudrów, preparatów do manicure/pedicure, preparatów do golenia, depilatorów), organicznych środków powierzchniowo czynnych do mycia skóry, mydła, artykułów budowlanych z tworzyw sztucznych, pasów i taśm przenośnikowych z gumy;
- ⇒ **maszyny i urządzenia:** 31,3% (wzrost o +16,5%). Zwiększyły się dostawy z Polski m.in. niektórych rodzajów silników, wyposażenia do dializy, aparatury do elektrycznego sterowania energią elektryczną, aparatury do filtrowania cieczy, przyczep/naczep cystern, urządzeń sterujących z programowalną pamięcią, maszyn do zgniatania/kruszenia oraz sortowania/klasyfikowania substancji mineralnych, kuchenek i piecyków elektrycznych, turbin gazowych, niektórych maszyn i urządzeń górniczych, urządzeń wiertniczych, kombajnów zbożowych, pasów do belowania słomy, urządzeń do przyrządzania mięsa lub drobiu, kosiarek montowanych na ciągniki, urządzeń zakładanych/noszonych/wszczepianych do korygowania wady/kalectwa, urządzeń do produkcji makaronów, natomiast zmniejszył się polski eksport m.in. części do taboru kolejowego, chłodziarko – zamrażarek oraz urządzeń chłodniczych, ciągników drogowych (używanych), pomp, klimatyzatorów, części do silników, części do kranów/zaworów i podobnej armatury, wózków samobieżnych napędzanych silnikiem elektrycznym, urządzeń do napełniania/zamykania/etykietowania butelek i in. pojemników, aparatury do filtrowania gazów, części do urządzeń sygnalizacyjnych, instalacji do destylacji, układów hydraulicznych;
- ⇒ **artykuły rolno-spożywcze:** 7,9% (wzrost o +17,3%). Zwiększyły się dostawy z Polski m.in. przetworów ziemniaka/mrożonych, syropów cukrowych, preparatów do karmienia zwierząt (z wyjątkiem karmy dla psów i kotów), sosów i przypraw, gruszek, czekolady i wyrobów czekoladowych, gofrów i wafli pokrytych czekoladą, bydła hodowlanego (jałówek), natomiast zmniejszył się polski eksport przede wszystkim jabłek, a także mięsa wołowego, pieczarek, masła;
- ⇒ **wyroby przemysłu drzewno – papierniczego:** 4,9% (wzrost o +39,1%). Zwiększyły się dostawy z Polski m.in. katalogów handlowych, papieru i tektury oraz worków/toreb z papieru/tektury, płyt pilśniowych, tapet, natomiast zmniejszył się polski eksport m.in. książek/broszur itp. materiałów drukowanych;
- ⇒ **wśród innych towarów:** zwiększyły się polskie dostawy m.in. szklarni prefabrykowanych, grzejników c.o., wyrobów ceramicznych, kafelków i płyt chodnikowych, kamieni młyńskich, opraw i okuć itp. art. metalowych (do budynków, okien, balkonów) oraz szeregu innych artykułów z żeliwa i stali, nagrzewnic powietrza, lamp i in. sprzętu oświetleniowego, nakryć głowy, szczoteczek do zębów, mebli lekarskich, mebli drewnianych, foteli (w rodzaju stosowanych w statkach powietrznych), artykułów włókienniczych do zastosowań technicznych, natomiast zmniejszył się polski eksport m.in. podpasek, artykułów higienicznych dla kobiet, rur stalowych, maszynek i ostrzy maszynek do golenia, konstrukcji stalowych, elementów rusztowań z metalu, cystern/beczek itp. pojemników metalowych, wełny mineralnej.

Największą grupą w **polskim imporcie** pozostawały produkty mineralne: 83,5% (spadek o -16%), w tym przede wszystkim oleje ropy naftowej (77,6%), których wartość dostaw spadła o -16,3%. Ponadto Polska importowała z Kazachstanu artykuły rolne: 7,7% (wzrost o +45,6%), wyroby przemysłu chemicznego: 6,7% (wzrost o +25,2%).

Wśród wszystkich największych pozycji towarowych wzrósł polski import a m.in. fosforu, nasion lnu i słonecznika, filetów ryb/mrożonych, pozostałych węglowodorów gazowych skroplonych, żelazokrzemu, żużlu/popiołu, szeregu wyrobów walcowanych, rur/przewodów/profilu stalowych, odpadów i złomu metali. Jednocześnie zmniejszyły się dostawy z Kazachstanu m.in. olejów ropy naftowej, węgla.

W 2021 r. polskimi specjalnościami w eksporcie do Kazachstanu są m.in. leki, chemia budowlana, wyroby ceramiczne, silniki, maszyny górnicze, urządzenia dla rolnictwa i przetwórstwa rolno – spożywczego (szklarnie, przetwórstwo mięsa), sprzęt medyczny, artykuły drzewno – papiernicze.

5. Współpraca inwestycyjno - kapitałowa

W Kazachstanie zarejestrowano ok. 150 firm z polskim kapitałem, z których aktywnie działa ok. 80.

Według danych NBP, polskie BIZ w Kazachstanie na koniec 2020 r. wynosiły 45,7 mln USD. Według danych kazachstańskich polskie BIZ w Kazachstanie na dzień 1.10.2021 r. wynosiły 85,6 mln USD (a łączne inwestycje z Polski 186,5 mln USD).

Polscy inwestorzy w Kazachstanie działają przede wszystkim w sektorze farmaceutycznym (produkcja leków) i budowlanym (produkcja chemii budowlanej), a także w sferze energetycznej, metalurgicznej, maszyn rolniczych, aparatury kontrolno-pomiarowej, usług dla biznesu, sektorze infrastruktury transportowej i rolno – spożywczym. Planowane polskie inwestycje w Kazachstanie obejmują m.in. projekty środowiskowe, metalurgiczne, rolnicze i handlowe.

Z kolei **brak jest znaczących inwestycji kazachstańskich w Polsce**, a wśród przykładów działalności produkcyjnej przedsiębiorców z Kazachstanu w Polsce można wymienić linie technologiczne dla przemysłu spożywczego.

6. Dostęp do rynku

Ramy prawno - traktatowe

W dniu 21 grudnia 2015 r. Kazachstan jako pierwszy kraj w Azji Centralnej (AC) podpisał Umowę o Pogłębionym Partnerstwie i Współpracy z Unią Europejską (EPCA), która została ratyfikowana (weszła w życie 1.03.2020 r.). Umowa dotyczy wyznaczonych 29 obszarów współpracy - począwszy od kwestii politycznych, przez bezpieczeństwo międzynarodowe i regionalne do zagadnień handlowych i gospodarczych, w tym zagadnień dot. inwestycji i rozwoju infrastruktury.

W ramach realizacji Umowy w zakresie handlu i inwestycji powołano wspólną „Platformę Biznesową Wysokiego Szczebla”. Podczas posiedzeń Platformy omawiane są możliwości współdziałania i polepszenia środowiska biznesowego w różnych dziedzinach gospodarki.

Do najważniejszych umów regulujących polsko-kazachstańską współpracę gospodarczą należą:

- Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Kazachstanu o współpracy gospodarczej, podpisana w Astanie w dniu 6 lipca 2005 r. (M.P. z 2006 r., Nr 13, poz. 171, data wejścia w życie: 21 stycznia 2006 r.);
- Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Kazachstanu o popieraniu i wzajemnej ochronie inwestycji, podpisana w Ałmaty w dniu 21 września 1994 r. (Dz. U. z 1995 r. Nr 121, poz. 584, data wejścia w życie: 25 maja 1995 r.);

- Konwencja między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Kazachstanu w sprawie unikania podwójnego opodatkowania i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i majątku, podpisana w Armaty w dniu 21 września 1994 r. (Dz. U. z 1995 r. Nr 121, poz. 586, data wejścia w życie: 13 maja 1995 r.)

Warunki dostępu do rynku

Poniżej opisano generalnie stosowane zasady. Należy mieć na uwadze, że w ramach działań antykryzysowych ukierunkowanych na przeciwdziałanie negatywnym skutkom gospodarczym pandemii koronawirusa wdrażano (zarówno na szczeblu EAUG, jak i krajowym) szereg czasowych odstępstw od zasad generalnych, w tym poprzez zakazy eksportu określonych towarów, liberalizację importu szeregu produktów, odstępowanie od ceł eksportowych i in.

Taryfa celna

Od 1 lipca 2010 r. Republikę Kazachstanu, jako członka EAUG, obowiązuje Wspólna Taryfa Celna (WTC). Opiera się ona, podobnie jak taryfa Unii Europejskiej, na Zharmonizowanym Systemie Określania i Kodowania Towarów w handlu zagranicznym (HS). Taryfa zawiera jedną kolumnę ze stawkami bazowymi (na poziomie 10-cyfrowym HS), stosowanymi w imporcie towarów z krajów trzecich, którym została przyznana Klauzula Najwyższego Uprzywilejowania (KNU). Do krajów tych należy również Polska.

Przed utworzeniem Unii Celnej, średni poziom taryfy celnej w RK wynosił 6,2%. WTC w odniesieniu do Kazachstanu spowodowała wzrost poziomu ceł zewnętrznych. Średnia stawka wzrosła o 4,4%. Natomiast w związku ze wstąpieniem do WTO w grudniu 2015 r. Kazachstan obniżył ją do średniego poziomu 6,5%. Dla towarów rolno-spożywczych średni poziom ceł wynosi obecnie 10,2%, a dla towarów przemysłowych od 5,6% do 8,7%. Kazachstan zakończy realizację swoich zobowiązań w zakresie harmonizacji stawek celnych w ciągu 5 lat od daty przystąpienia do WTO.

Informacje, dotyczące stosowanych na terytorium EAUG jednolitych ceł na produkty, a także ceł na produkty wwożone spoza państwa EAUG można uzyskać na stronach Euroazjatyckiej Komisji Gospodarczej: www.eurasiancommission.org oraz Komitetu Dochodów Państwowych Ministerstwa Finansów RK: <http://kgd.gov.kz/tnved/>. Informacje o taryfie celnej (na konkretny produkt) należy wyszukiwać wg pozycji i kodów towarowych (kod CN).

Ograniczenia taryfowe

W Kazachstanie, na podstawie decyzji Euroazjatyckiej Komisji Gospodarczej, od 1 stycznia 2014 r. obowiązują kontyngenty taryfowe na przywóz niektórych towarów, importowanych do wszystkich krajów EAUG. Kontyngenty taryfowe oznaczają, iż pewną ilość towarów wwozi się przy zastosowaniu obniżonych stawek celnych, a import towarów przekraczających ustaloną wielkość podlega wyższej stawce celnej. Wwóz towarów na zasadzie obniżonych stawek celnych realizowany jest na podstawie licencji. Kwot nie stosuje się w stosunku do dostaw towarów z krajów WNP.

Kazachstan stosuje cła eksportowe m.in. na niektóre metale (aluminium), stal i złom (w tym miedzi), ropę naftową i produkty ropopochodne (od 1 marca 2016 r. obowiązują zmienne stawki eksportowe nałożone na ropę i produkty naftowe w zależności od ceny światowej), skóry, wełnę.

Na posiedzeniu Kolegium Euroazjatyckiej Komisji Gospodarczej (EKG) w dniu 28 sierpnia 2018 r. zostały rozpatrzone kwestie dot. handlu i współpracy celnej. Kolegium EKG wprowadziło kontyngenty taryfowe na 2019 rok na poszczególne rodzaje produktów rolnych, wwożonych z krajów trzecich, zatwierdziło formularz deklaracji towarowej dla ładunków ekspresowych i tryb jej wypełniania, podjęło szereg innych decyzji związanych z pogłębieniem euroazjatyckiej integracji. Kontyngenty taryfowe są wprowadzane zgodnie z Umową o Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej (EAUG) i są niezbędne do uzupełnienia istniejących w krajach EUG braków mięsa i serwatki.

Kontyngenty taryfowe obowiązują w Kazachstanie na import mięsa wołowego (2022 r.: 21 tys. ton), mięsa drobiowego i subproduktów (2022 r.: 140 tys. ton).

Ograniczenia pozataryfowe

Depozyty importowe. Od importerów wymaga się wpłacenia zaliczki na poczet cła przed wwozem towaru na terytorium Kazachstanu.

Licencje. W Kazachstanie licencjonowaniem objętych jest 87 obszarów działalności gospodarczej wymagających otrzymania pozwolenia. Szczególne problemy zgłaszają firmy zagraniczne, starające się o certyfikaty I kategorii na roboty budowlane i inżynierskie. Wymaga się od nich poświadczenia posiadania doświadczenia w realizacji projektów budowlanych na terenie Kazachstanu, co powoduje, że firma, która dotychczas nie prowadziła w tym kraju żadnej działalności, musi wchodzić w joint-venture z firmą kazachstańską bądź dokonać akwizycji takiego podmiotu, aby pozyskać zamówienie.

Certyfikaty i świadectwa. Kazachstan jako członek Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej wprowadza stosowne procedury przywozowe. Każdy importer (także producent krajowy) określonych rodzajów towarów ma obowiązek uzyskać świadectwo rejestracji produktu do sprzedaży na terenie Kazachstanu.

Przy eksporcie na rynek Kazachstanu w przypadku większości towarów wymagany jest Certyfikat jakości GOST-K, który potwierdza, że importowane towary spełniają kazachstańskie normy. Lista produktów, podlegających obowiązkowemu potwierdzeniu zgodności w ramach EAUG znajduje się na stronie internetowej Euroazjatyckiej Komisji Gospodarczej:

<http://www.eurasiancommission.org/ru/act/texnreg/deptexreg/coordination/Documents/EPP.pdf>

W Kazachstanie certyfikacją zajmuje się Komitet Regulacji Technicznej i Metrologii w Ministerstwie Handlu i Integracji (<https://www.gov.kz/memleket/entities/mti-ktrm?lang=ru>).

Jednolite obowiązkowe wymagania w stosunku do produkcji i procesu produkcji opisane są w regulacjach technicznych UC (RT UC), mających bezpośrednie zastosowanie na terytorium krajów członkowskich Unii. Docelowo na całym obszarze unii celnej obowiązkową oceną zgodności zostanie objętych 230 rodzajów produktów. Będą też stosowane jednolite i obowiązkowe formy dokumentów oceny zgodności (deklaracje zgodności i certyfikaty zgodności z przepisami technicznymi unii celnej). Szereg istotnych informacji i aktów prawnych znajduje się na stronie Departamentu Technicznego Regulowania i Akredytacji Euroazjatyckiej Komisji Gospodarczej:

<http://www.eurasiancommission.org/ru/act/texnreg/deptexreg/Pages/default.aspx>.

Kwestiami fitosanitarnymi i weterynaryjnymi, w tym uzgadnianiem świadectw zajmują się odpowiednie struktury Ministerstwa Rolnictwa Republiki Kazachstanu

(<https://www.gov.kz/memleket/entities/moa/about/structure/1/1?lang=ru>).

Wykazy

Decyzją Komisji Unii Celnej zostały stworzone następujące wykazy produktów: wykaz produktów, podlegających obowiązkowemu uzyskaniu certyfikatu zgodności w ramach Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej (Decyzja Komisji Unii Celnej z 7 kwietnia 2011 r. nr 620 z późn. zm.), wykaz towarów podlegających kontroli sanitarno-epidemiologicznej na terytorium Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej (Decyzja Komisji Unii Celnej z 28 maja 2010 r. Nr 299), wykaz jednolitych wymagań dla towarów, podlegających kontroli sanitarno-epidemiologicznej na terytorium Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej (Decyzja Komisji Unii Celnej z 28 maja 2010 r.), wykaz jednostek certyfikujących i laboratoriów badawczych (ośrodków) w ramach Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej (na terytorium Kazachstanu) (Decyzja Unii Celnej z 18 czerwca 2010r Nr 319).

Środki ochrony rynku oraz zakazy importu/eksportu

Kazachstan, jako członek EAUG, stosuje wspólny system środków ochrony handlu, czyli środków antydumpingowych, antysubsydyjnych i ochronnych przed nadmiernym importem. Środków ochrony handlu nie stosuje się do towarów pochodzących z państw członkowskich WNP, będących stronami Traktatu o strefie wolnego handlu w ramach WNP z 18 października 2011 r., na warunkach określonych w artykule 8 tego porozumienia.

Wśród **problemów i barier na rynku Kazachstanu**, w tym zgłaszanych przez przedsiębiorców, występują m.in.:

- Procedury zamówień publicznych (wymogi local content).
- Niejednorodne procedury przetargowe.
- Skomplikowane procedury budowlane.
- Liczne kontrole celne i podatkowe.
- Procedury zwrotu VAT.
- Zmienność kursu walutowego.

7. Działania na rzecz rozwoju współpracy

Dialog gospodarczy

Polska i Kazachstan utrzymują stabilne kontakty gospodarcze, które ukierunkowane są m.in. na polepszenie warunków dostępu do rynku (rozwiązywanie problemów przedsiębiorców), w tym w ramach Polsko-Kazachstańskiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Gospodarczej.

W latach 2018-2019 kontynuowana była aktywna agenda gospodarcza. W czerwcu 2018 roku Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Przedsiębiorczości i Technologii T.Kościński w Astanie współprzewodniczył VIII posiedzeniu polsko-kazachstańskiej komisji gospodarczej, uczestniczył w Światowym Kongresie Górniczym oraz Forum Gospodarczym Polska-Kazachstan (uczestniczyło 25 polskich firm reprezentujących przem. węglowy, maszyny górnicze, urządzenia wiertnicze, farmację, kosmetyki, przem. rolno-spożywczy, wyroby z tworzyw sztucznych, pompy i filtry, materiały budowlane, IT, transport i logistykę, doradztwo).

W w/w okresie zorganizowano kilkanaście misji polskich firm, w tym na przedsięwzięcia targowo-wystawiennicze w Kazachstanie (polskie stoiska narodowe m.in. na targach KazBuid, WorldFood/AgroWorld, Sulu Expo).

W dniach 4-5 marca 2019 r. przebywała w Polsce kazachstańska delegacja biznesowa pod przewodnictwem Wiceprezesa Spółki Narodowej Kazakh Invest (w składzie delegacji uczestniczyło kilka kazachstańskich firm poszukujących partnerów do realizacji projektów inwestycyjnych w Kazachstanie. Sektory wspólnych projektów inwestycyjnych obejmowały uprawę i przetwarzanie łączy na ropę naftową, hodowlę i przetwórstwo mięsa wołowego, hodowlę bydła mlecznego, produkcję stali transformatorowej oraz oleju transformatorowego, produkcję kabli światłowodowych, produkcję stopów aluminium, produkcję skrobi ziemniaczanej, szklarnie, przetwórstwo owoców. W dniu 4 marca 2019 r. MPiT we współpracy z Polską Agencją Inwestycji i Handlu oraz Polska-Kazachstańską Izbą Handlowo-Przemysłową zorganizowało seminarium biznesowe z udziałem Podsekretarza Stanu w MPiT T.Kościńskiego, Ambasadora Kazachstanu w Polsce M.Baimukhana, przedstawicieli Kazakh Invest, PAIH, przedsiębiorców z Kazachstanu i Polski (ze strony polskiej uczestniczyło ok. 40 firm i organizacji biznesowych). Następnie odbyły się spotkania B2B.

W maju 2019 r. polska delegacja pod przewodnictwem Podsekretarza Stanu w MPiT T.Kościńskiego uczestniczyła w stolicy Kazachstanu Nur-Sultan w Astana Economic Forum (w sesji otwierającej oraz Sesji Cyber & Digital Security 2019, podczas której przewodniczący polskiej delegacji podzielił się polskimi doświadczeniami we wdrażaniu cyfrowego państwa). Podczas wizyty przeprowadzono rozmowy Wiceministrem Spraw Zagranicznych Kazachstanu, współprzewodniczącym Polsko-

Kazachstańskiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Gospodarczej, a także odbyło się spotkanie z przedstawicielami polskiego biznesu działającymi i planującymi współpracę z rynkiem kazachstańskim.

W dniu 12 grudnia 2019 r. Ambasada Kazachstanu w Polsce zorganizowała okrągły stół, podczas którego zaprezentowane zostały propozycja i założenia utworzenia Rady Biznesu „Kazachstan – Polska”.

Infrastruktura wspierania biznesu

Poza wspomnianą powyżej komisją gospodarczą, infrastruktura wspierania biznesu obejmuje m.in. następujące elementy:

- utworzenie w Astanie Zagranicznego Biura Handlowego Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu (było to pierwsze ZBH utworzony w Krajach Wschodnich);
- możliwość wykorzystania instrumentów promocyjnych na kierunku kazachstańskim (branżowe programy promocji, polskie mosty technologiczne-granty na wspieranie strategii wejścia na rynek);
- działania samorządu gospodarczego, w tym Polsko-Kazachstańskiej Izby Handlowo-Przemysłowej, Krajowej Izby Gospodarczej, Izby Przemysłowo - Handlowej Polska – Azja i in.;
- realizowana jest współpraca samorządów gospodarczych oraz regionów Polski i Kazachstanu;
- Bank Gospodarstwa Krajowego i Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych oferują szereg produktów kredytowo-ubezpieczeniowych dla przedsiębiorców, w tym w ramach rządowego programu finansowego wsparcia eksportu, także na rynku Kazachstanu.

Realizowana jest współpraca Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) z Funduszem Rozwoju Przedsiębiorczości DAMU.

W dniach 10-11 grudnia 2018 odbyła się wizyta studyjna dwóch przedstawicieli DAMU w Polsce.

W ramach współpracy organizowane są przez PARP staże dla przedstawicieli DAMU (w PARP i instytucjach współpracujących - tematyka związana z rozwojem małej i średniej przedsiębiorczości, a w szczególności internacjonalizacji przedsiębiorstw, rozwoju rynku start-up’owego oraz finansowania rozwoju MSP za pomocą pożyczek, poręczeń i gwarancji bankowych).

W dniach 3-6 lutego 2020 r. odbyła się wizyta studyjna w Polsce 6 przedstawicieli kazachstańskiego Funduszu Rozwoju Przedsiębiorczości DAMU (organizatorem wizyty był PARP), podczas której delegacja Kazachstanu zapoznała się z polskimi rozwiązaniami wspierania MŚP (rozmowy w MR, PARP, BGK, Mazowieckim Funduszu Poręczeń Kredytowych). Strona kazachstańska korzysta z polskich doświadczeń w zakresie wspierania przedsiębiorczości, w tym w ramach wdrażania nowych instrumentów wspierania MŚP.

W dniu 6 listopada 2020 r. odbył się okrągły stół Polska – Kazachstan poświęcony warunkom i możliwościom inwestowania w Kazachstanie z udziałem m.in. przedstawicieli MRPiT, KOWR, PAIH/ZBH, polskiego samorządu gospodarczego (ze strony kazachstańskiej uczestniczyli m.in. Ambasador Kazachstanu w Polsce, przedstawiciele MSZ, Ministerstwa Handlu i Integracji, KazakhInvest, Izby „Atameken”, Holdingu KazAgro i in.). W ramach debaty umówiono warunki, problemy i perspektywiczne dziedziny polskich inwestycji w Kazachstanie (m.in. „zielone” technologie, sektor rolno-spożywczy, transport i logistyka, IT).

W dniu 5 października 2021 r. w Warszawie odbyło się Forum Biznesu Polska – Kazachstan (organizowane przez PAIH/ZBH-Nur-Sułtan we współpracy z Kazakh Invest, przy wsparciu Ministerstwa Rozwoju i Technologii RP), w którym uczestniczyli przedstawiciele ponad 150 firm z obu krajów. Firmy kazachstańskie reprezentowały m.in. sektory: bankowo – finansowy, wsparcia biznesu, energetyki (petrochemia, energia elektryczna, OZE), medyczny i farmaceutyczny, rolno – spożywczy, drzewno – papierniczy. Nawiązane zostały kontakty m.in. w dziedzinie metalurgii, energetyki, logistyki, zielonych technologii, systemów sterowania energią elektryczną, sprzętu medycznego i leków, produkcji spożywczej. W ramach Forum podpisano szereg dokumentów dwustronnych, w tym w dziedzinie metalurgicznej, energetycznej i innych.

W latach 2020 – 2021 odbyło się także szereg innych seminariów i okrągłych stołów, w tym organizowanych przez organizacje samorządu gospodarczego, Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika z Torunia, Targi Kielce, ZBH PAIH SA w Kazachstanie, Instytut Boyma i in.

8. Perspektywiczne sektory i możliwości współpracy

Do perspektywicznych obszarów współpracy handlowej i inwestycyjnej pomiędzy polskimi i kazachstańskimi firmami można zaliczyć m.in.:

- **budownictwo** (w tym materiały budowlane – Kazachstan ciągle się rozwija i rozbudowuje. W czerwcu 2018 r. utworzono nową jednostkę administracyjną – obwód turkiestański z centrum w mieście Turkiestan. W regionie trwają aktywne prace na rzecz rozbudowy, na co państwo przedziela znaczące środki z budżetu);
- **rolnictwo** (w tym zakładanie sadów owocowych, budowa silosów zbożowych, innych magazynów, w tym chłodni do przechowywania płodów rolnych, budowa szklarni);
- **przetwórstwo rolno-spożywcze** (w tym przetwórstwo mięsne, owocowo-warzywne, linie do napojów);
- **IT&ICT** (w grudniu 2017 r. uruchomiono Program Państwowy „Cyfrowy Kazachstan”, którego głównym celem jest stworzenie warunków do przejścia gospodarki na całkowicie nową płaszczyznę - cyfrową gospodarkę przyszłości).

Ponadto, potencjalne, perspektywiczne kierunki rozwoju współpracy obejmują m.in. następujące obszary:

W sferze handlu - możliwości aktywizacji m.in. w zakresie **maszyn górniczych, budowlano-drogowych, rolniczych, pojazdów transportowych i pasażerskich, aparatury medycznej, przemysłu stoczniowego, materiałów budowlanych, farmacji i kosmetyków, artykułów rolnych, mebli i in.**

W sferze inwestycji - możliwości rozwoju współpracy m.in. w sektorach: **metalurgicznym, chemicznym, budowy maszyn górniczych oraz rolniczych, projekty energetyczne, środowiskowe, a także logistyczno-transportowe.** Między innymi w lutym 2020 r. na listę branż priorytetowych w Kazachstanie wprowadzono projekty z sektora odnawialnych źródeł energii (OZE), co stwarza możliwość zawierania umów inwestycyjnych w danej dziedzinie i korzystanie z szeregu ulg podatkowych (w tym w podatku dochodowym od osób prawnych i podatku od nieruchomości). Opublikowany harmonogram aukcji w Kazachstanie dotyczących OZE obejmował (w 2020 r.) 8 projektów (energia słoneczna, wiatrowa, wodna i biopaliwa).

Realizacja projektów inwestycyjnych w Kazachstanie stwarza możliwości dostaw także na rynki krajów trzecich (m.in. państwa EAUG, Azji Centralnej, Chiny).

Polityka gospodarcza Kazachstanu ukierunkowana jest na rozwój lokalnej produkcji i zmniejszenie importu. W związku z tym przedmiotem szczególnego zainteresowania jest zakładanie wspólnych przedsiębiorstw na zasadzie joint-venture, inwestycje ze 100% kapitałem polskim lub projekty na zasadzie Partnerstwa Publiczno-Prywatnego.

9. Placówki dyplomatyczne i Zagraniczne Biuro Handlowe Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Republice Kazachstanu

010000 Nur-Sułtan,

Ul. Saryarka 15, Centrum Biznesowe „Isker”

tel. +7 (7172) 94 44 00

fax +7 (7172) 94 44 01

e-mail: nur-sultan.amb.sekretariat@msz.gov.pl

strona internetowa: <https://www.gov.pl/web/kazachstan/ambasada-rp-w-nursultanie>

<https://www.gov.pl/web/kazachstan/ie> (informator ekonomiczny)

Polska Agencja Inwestycji i Handlu

<https://www.paih.gov.pl/pl>

Zagraniczne Biuro Handlowe w Kazachstanie

Polska Agencja Inwestycji i Handlu S.A.

010000 Nur-Sultan, ul. Syganak 25, CB „Ansar”, 12 piętro, biuro 1205

Ambasada Republiki Kazachstanu w Rzeczypospolitej Polskiej

02-954 Warszawa

ul. Kólowej Marysieńki 14

tel. +48 (22) 642 53 88

fax +48 (22) 642 34 27

e-mail: warsaw@mfa.kz

<https://www.gov.kz/memleket/entities/mfa-warsaw?lang=pl>